
"Organon" samodzielny rocznikiem

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 453-454

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

XI MIĘDZYNARODOWY KONGRES HISTORII NAUKI

W dniach 24—31 sierpnia br. odbył się w Polsce, zgodnie z ustalonym programem, XI Międzynarodowy Kongres Historii Nauki¹. Obradował on w 5 sekcjach; oprócz tego w czasie Kongresu odbyło się 5 sympozjów, które dyskutowały nad referatami opublikowanymi w czerwcu br. w roczniku „Organon”².

Główna część obrad Kongresu toczyła się w Warszawie (24—26 VIII) i w Krakowie (28—29 VIII). W dn. 26—27 VIII odbyło się w Toruniu sympozjum o tematyce kopernikowskiej, a w Kielcach — sympozjum poświęcone starożytnemu hutnictwu żelaza. Po zamknięciu obrad Kongresu, w dniach 30—31 VIII obradowało w Krakowie sympozjum naukoznawcze *Przeszłość i przyszłość nauki*.

Szczegółowe sprawozdania z obrad Kongresu ukazały się w następnych numerach „Kwartalnika”.

„ORGANON“ SAMODZIELNYM ROCZNIKIEM

Do nru 3—4/1964 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki“ dołączony był pierwszy numer obcojęzycznego rocznika „Organon”. Drugi natomiast numer tego rocznika ukazał się już w ramach odrębnego wydawnictwa. W styczniu 1965 r. Sekretariat Naukowy Polskiej Akademii Nauk powziął bowiem uchwałę o przekształceniu „Organonu” w samodzielny rocznik, wydawany w językach kongresowych przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN, przy współudziale Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki.

Rocznik, zgodnie z przedmową do nru 1, poświęcony jest głównie ogólnym: metodologicznym, filozoficznym i społecznym zagadnieniom historii nauki i techniki. Skład redakcji pozostał nadal taki sam jak podano w nrze 1: prof. B. Suchodolski (redaktor naczelny), prof. W. Voisé (zastępca redaktora naczelnego), prof. A. T. Grigorian i prof. V. Ronchi (przedstawiciele Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii), prof. prof. A. Birkenmajer, J. Hurwic i E. Olszewski oraz B. Olszewska (sekretarz redakcji).

Drugi rocznik „Organonu”, który ukazał się w czerwcu br., zawiera przede wszystkim referaty przygotowane na pięć sympozjów XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki. Są to¹:

I sympozjum: *Historyczny rozwój problematyki metodologicznej wspólnej naukom przyrodniczym i społecznym*. Referaty: R. Hooykaas (Holandia), *Przyroda i historia* (ang.); P. Rybicki (Polska), *Nauki społeczne i nauki przyrodnicze. Niektóre wspólne aspekty metodologiczne* (fr.).

II sympozjum: *Elementy tradycyjne i nowatorskie w kosmologii Mikołaja Kopernika*. Referaty: A. Birkenmajer (Polska), *Elementy tradycyjne i nowatorskie w kosmologii Mikołaja Kopernika* (fr.); J. R. Ravetz (Wielka Brytania), *Elementy tradycyjne i nowatorskie w kosmologii Mikołaja Kopernika* (ang.); E. Rosen (Stany Zjednoczone), *Kopernik o fazach i świetle planet* (ang.).

¹ Por. informację w nrze 1/1964 „Kwartalnika”, s. 143.

² Wykaz sympozjów i referatów sympozjalnych znajduje się w zamieszczonej poniżej informacji o „Organonie”.

¹ Tytuły podano w przekładzie polskim zaznaczając w nawiasie, w którym z języków kongresowych dany referat został opublikowany.

III symposium: *Dzieło Alberta Einsteina*. Referaty: M. A. Tonnelat (Francja), *Pojęcie względności przed Einsteinem* (fr.); B. Kuzniecowa (ZSRR), *Einstein i Bohr* (fr.); A. Trautman (Polska), *Porównanie Newtonowskiej i relatywistycznej teorii czasoprzestrzeni* (ang.).

IV symposium: *Dawna technika hutnictwa żelaznego*. Referaty: M. Radwan (Polska), *Metody zastosowane w Polsce przy badaniach starożytnego hutnictwa świętokrzyskiego* (fr.); R. F. Tylecote (Wielka Brytania), *Rozwój techniki wytopu żelaza w Wielkiej Brytanii* (ang.).

V symposium: *Przeszłość a przyszłość nauki*. Referaty: B. M. Kiedrow (ZSRR), *Prawidłowości rozwoju nauki* (ros.); I. Malecki i E. Olszewski (Polska), *Niektóre prawidłowości rozwoju nauki XX wieku* (ang.); R. Taton (Francja), *Historia nauki i nauka współczesna* (fr.); G. M. Dobrow (ZSRR), *Tendencje rozwoju organizacji nauki* (ros.); D. J. de Solla Price (Stany Zjednoczone), *Stałe wzorce w organizacji nauki* (ang.).

Oprócz tego nr 2 „Organonu“ zawiera informacje o nauce polskiej i o pracach polskich historyków nauki.

Rocznik został rozesłany wszystkim uczestnikom XI Kongresu, którzy w ten sposób mogli wcześniej zapoznać się z referatami sympozjalnymi i przygotować się do dyskusji nad nimi na Kongresie.

Z OBCHODÓW ROKU GALILEUSZA W POLSCE

Polski świat naukowy uczcił czterechsetlecie urodzin Galileusza licznymi imprezami. Pragniemy podkreślić wagę dwóch uroczystych sesji naukowych.

Komitet Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk zorganizował Sesję Galilejską 20 października 1964 r. Odbyła się ona w Pałacu Staszica pod przewodnictwem prezesa Komitetu, prof. Jerzego Bukowskiego. W sesji wziął udział attaché kulturalny Ambasady Włoch, dr A. Stefanini.

Pierwszy z wygłoszonych referatów — prof. E. Rybki — miał jako temat działalność Galileusza w świetle astronomii współczesnej¹. Referent rozpoczął od omówienia sytuacji w astronomii w XVI w. Działalność obserwacyjna astronomów obejmowała wówczas wyłącznie pomiary położenia gwiazd i planet. Szczególnie w drugiej połowie stulecia nastąpił intensywny rozwój poziomu i metodyki obserwacji, widoczny zwłaszcza w osiągnięciach nowo tworzonych stałych obserwatoriów: Wilhelma IV Heskiego w Kassel i, nieco później, Tychona Brahego. Rozwój ten przebiegał poza Włochami, gdzie w przededniu podjęcia działalności naukowej przez Galileusza brak było poważniejszych indywidualności naukowych. W tej sytuacji Galileuszowi obce pozostało tradycyjne uprawianie astronomii. Wczesne jego zainteresowanie teorią Kopernika (o czym świadczy list do Keplera z 1597 r.) rozwinęło się ze względu na filozoficzne konsekwencje nowej kosmologii.

Przypadkowa właściwie wiadomość o wynalazku lunety zwróciła uwagę Galileusza na możliwości nowego typu badań. Rozpoczęte natychmiast obserwacje teleskopowe stworzyły nową dziedzinę astronomii fizycznej. Przełomową datą w historii astronomii jest rok 1610, w którym opublikowane zostało pierwsze

¹ Referat opublikowała następnie „Nauka Polska“; por.: E. Rybka, *Galileusz w świetle współczesnej astronomii*. „Nauka Polska“, nr 1/1965. Do dodanego w druku *Piśmiennictwa* wkładły się dwie niedokładności: praca C. A. Ronana *Galileo Galilei 1564—1642* ukazała się nie w poświęconym Galileuszowi suplementcie do nr 2/1964 „Sky and Telescope“, lecz we właściwym zeszycie nr 2/1964; „Woprosy Istorii Jestiestwoznaniija i Techniki“ poświęciły Galileuszowi swój zeszyt 16 z 1964 r., a nie zeszyt 18 z 1965 r. (Przypis redakcji).